

ACHTERGRONDEN VAN LEGENDEN EN SPROOKJES

13 december 1957

Goedenavond vrienden.

Ik mag aannemen dat u niet bijgelovig bent, aangezien u op vrijdag de 13de present bent. Oh, ik merk dat u er niet aan gedacht hebt, dat is een twijfelgeval. Het is noodzakelijk dat ik u erop wijs dat wij nog steeds niet onfeilbaar of alwetend zijn. Wij hopen dat u daarmee rekening houdt en dat u zelfstandig na zult denken. Het wordt u in de moderne tijd wel steeds moeilijker gemaakt om zelfstandig na te denken, maar wij hopen, dat u in dit geval een uitzondering zou willen maken.

De volgende week is er Ster-avond. Dat houdt in dat de bijeenkomst zonder pauze zal verlopen en dientengevolge waarschijnlijk vervroegd beëindigd zal worden. Wij menen dat dit zal liggen rond half tien. Dan kunt u er rekening mee houden. Degenen die niet van prognoses houden, kunnen beter de vrijdag na Kerstmis even laten schieten, aangezien deze avond voornamelijk aan prognoses over het komende jaar gewijd zal zijn.

Ik zal hopelijk uw aandacht kunnen krijgen voor mijn eigen onderwerp. Er is gesproken over ridders en weet ik wat nog meer. Dat heeft mij er op gebracht om eens te spreken over: "Achtergronden van legenden en sprookjes."

Ik ga proberen door te dringen achter het sprookje en u te laten zien, dat "Roodkapje en de Wolf", "Blauwbaard en zijn Vrouwen" en vele anderen slechts frontfiguren zijn voor een overlevering, die praktisch de hele wereld omvaamt en daar a.h.w. voor de ingewijden bewaart een reeks van ethische gedachten, een aantal moralistische beschouwingen. De legende en het sprookje hebben één ding gemeen. Zij houden zich niet aan de werkelijkheid. Mag de legende dan worden toegeschreven aan bekende figuren, zoals in "Karel ende Elegast", mag het sprookje dan volledig in de fantasiewereld spelen? Zij zullen te allen tijde in de onwerkelijkheid iets tot uitdrukking brengen van de verlangens en gevoelens van een volk, verder ook iets van overgeleverde wijsheid die ondanks alles, voortleeft in het volksbewustzijn van veel landen en staten.

Wanneer wij tot een ontleding komen, blijkt, dat in praktisch elk verhaal van deze geaardheid een strijd tussen goed en kwaad plaats vindt. Verder is het opvallende dat het element "goed" veelal overwint en zo het al niet overwint, uit zichzelf toch altijd weer steun krijgt van bovennatuurlijke krachten. Deze bovennatuurlijke krachten berusten heel vaak op toeval. Het sprookje en de legende in veel gevallen, grijpen naar het toeval als een leidinggevende factor in het leven van de mens. En zij geven daaraan bovendien de eigenaardige functie van rechtshandhaving. Wanneer een jongeling wreed door zijn broers wordt achtergelaten, nadat zij hem de ogen hebben uitgestoken, dan zijn het de dieren die spreken en die hem het geheim vertellen hoe hij zijn gezichtsvermogen terug kan krijgen, maar ook gelijktijdig, hoe hij een schat kan ontdekken.

In een sprookje is dat aardig en boeiend, je vraagt je alleen af of het voor de tere kinderziel die in de moderne tijd liever droomt van massamoorden per stengun, of verre veroveringstochten per ruimteraket..... dan blijkt toch - wanneer je het goed ontleeft - dat dit zin heeft.

Wat is het geval? De jongeling in kwestie was edelmoedig. Hij deelde zijn voedsel met zijn broers, hij was royaal, hij gaf bedelaars wat terwijl zij gierig en angstvallig hun bezit bewaarden. Het was dáárom dat hij de ogen liet uitsteken. Want dat was de enige manier waarop zijn broeders hem nog wat eten wilden geven. Menig mens zal schijnbaar een dwaas zijn, wanneer hij in zijn loyaliteit veel wegschenkt en geen rekening houdt met de komende nood. Hij komt daardoor heel vaak in een raar parket te verkeren. Nu geloof ik niet dat men u tegenwoordig de ogen uit zal steken. Misschien dat men volstaat met een faillissement, of een uitgebreid logies op staatskosten. Maar wanneer je in deze toestand verkeert, dus alles verloren hebt, dan komt juist het vreemde moment, dat je je bewust wordt van dingen die je eerst voorbij bent gelopen. Wanneer die jongeling de vogels of de feeën kan verstaan die in de boom zitten waaronder hij ligt en wacht op de dood, dan is dat een eigenschap die hij van te voren ook bezeten heeft.

De mens heeft wel kwaliteiten maar hij gebruikt ze meestal niet. Kwaliteiten die hem in staat zouden stellen zeer veel geestelijke invloeden te verstaan en zo een beter inzicht te krijgen in de mogelijkheden van zijn eigen beeld. Zoals deze jongeling daarin het geheim vindt dat hem het

gezicht teruggeeft. Maar niet slechts zoals het was, maar rijker en beter dan te voren, zo kan heel vaak het lijden en de armoede, de verlatenheid, de mens brengen tot een beschouwen in het "Ik", een erkennen van geestelijke waarheden in en buiten het "Ik", waardoor het gezichtsvermogen, de kracht om de wereld te beschouwen, hernieuwd wordt gewekt.

Deze nieuwe kracht vrienden, gaat verder dan wat hij - deze mens - eens bezat. Want vanaf dit ogenblik is hij zich bewust van de levende factoren. In zijn onzelfzuchtige aanvaarding heeft de sprookjesfiguur de oplossing gevonden voor zijn eigen problemen. Maar die oplossing alleen is niet voldoende. Er moet ook een loon zijn. Er is een zekere rechtvaardigheid die het evenwicht herstelt. Daarom hoort hij ook waar rovers een schat hebben verborgen en dankzij deze schat kan hij zich later als vorst bewegen en zelfs een kleine tamelijk edelmoedige wraak nemen op zijn al te wrede en al te gierige broeders.

Er liggen in de wereld schatten te over. Dat gelooft u misschien niet, toch is het zo. Laten wij nu eens nemen een geniaal idee op zakelijk terrein bv. er zijn mensen geweest..... Bijvoorbeeld Baruch, de bekende beursman, heeft een idee gekregen, waardoor hij in staat was - al heeft hij het nooit verraden - een redelijke analyse te maken van de situatie van een bepaalde maatschappij. Aan de hand daarvan is hij rijk geworden. Vóór die tijd heeft hij minstens 4 à 5 keer zijn eigen kapitaal verloren en één keer bovendien zijn ouders aan de rand van een faillissement gebracht. Eerst, toen hij helemaal down and out was en zocht naar een verklaring, kreeg hij het gezichtsvermogen terug, waardoor de verblinding door de beurswinst gedaan raakte en hij daardoor een zakenman werd met inzichten, die gebaseerd op rechtzinnige principes in het begin, het hem mogelijk maakten grote winsten te maken o.a. in de zaak van Amalgamated Copper. Wat zou u zeggen van iemand die de veiligheidsspeld heeft uitgevonden? Dat is ook een schat. Hoe kom je aan zo een schat? Door het betere inzicht dat je in de wereld hebt.

Het sprookje en ook de legende vertellen ons steeds weer dat degene die zich laat leiden door edelmoedigheid, die niet zelfzuchtig is, wel in een moeilijk parket terecht kan komen, maar daarin steeds weer de kracht zal vinden om er bovenuit te stijgen, zich als het ware tegenover de wereld zowel als van de geest, te revancheren en beter dan ooit verder te gaan.

In de legende zien we hetzelfde geval ook op de voorgrond komen. Karel de Grote ligt te slapen. Hij schrikt wakker omdat een engel hem zegt dat hij uit moet gaan om te gaan stelen. Er is natuurlijk niets dwazer dan te gaan stelen. Zeker als je een keizer bent die alleen maar een decreet hoeft te tekenen om te vorderen. Hij gaat weer slapen. Drie maal wordt het herhaald. De schijnbare dwaasheid van zijn diefstal echter brengt hem in contact met de door hem verstoten Elegast. Elegast, de Zwarte Ridder, die met hem samen op roof uitgaat en die hem daarbij het kruid verschaft, waardoor je de dieren kunt leren verstaan. Zo hoort hij dat een aanslag op zijn leven ontworpen is, ja, dat men hem en zijn gezin wil uitmoorden. Dit is het belangrijkste.

De dwaze opdracht was een middel. Want men had Karel nooit zo vreemd, zo dwaas kunnen krijgen dat hij zou gaan zoeken naar een kruidje waarmee hij dieren kon verstaan. Het belang zou hij niet inzien. Een dergelijke waarschuwing zou hij waarschijnlijk als een angstdroom terzijde hebben geworpen. Het was dus wel noodzakelijk dat hij in een dergelijke toestand kwam. Nu weet ik dat dit een legende is. Laten wij de zin ervan even nagaan.

Hoe vaak gebeurt het dat u als het ware gedreven wordt tot handelingen en daden die abstract en irreëel zijn in uw huidige positie, die niet passen bij uw wezen. Hoe vaak voelt u zich niet genoopt om dingen te doen die eigenlijk vreemd zijn. Op het ogenblik dat u die doet, niet omwille van uzelf, maar omwille van anderen, verkeert u in dezelfde toestand als Karel die ging stelen, omdat het de wil Gods was. Dan zult u ongetwijfeld, evenals hij, de sombere rit meemaken door de wouden, de begoocheling, de vraag: is het nu wel goed, ben ik nu eigenlijk niet een klein tikje ... idioot?

Wanneer u desondanks die wil uitvoert, dan krijgt u - zo vertelt de sage - een bekwaamheid, een gave, waardoor u in staat zult zijn veel meer te doen dan anders mogelijk is. U zult uzelf en anderen voor schade kunnen behoeden en wat meer is - zoals Karel deed - u zult degene die uw moordenaar wilde zijn, dus het kwaad in uw wereld, ten goede kunnen wenden.

Het is vreemd dat wij deze motieven steeds weer terug zien keren, dat wij dit voor zien komen in elke overlevering, in elke legende. Dat steeds weer deze idee van het noodzakelijke, van de ingeving, de inspiratie, de leidende kracht, die de onbaatzuchtige held op de voorgrond ziet komen. Er moet een reden voor zijn. En wat zou die reden anders zijn dan een volksgeloof, een verborgen volkswijsheid, die vastgelegd wordt in een vertelling, opdat het principe althans in herinnering zal blijven, ook wanneer men het niet meer au sérieux neemt. En aan de andere kant

voor een ieder, die denken wil en denken kan, de gelegenheid scheidt in te gaan op deze waarheid en voor zich te ontdekken hoe vaak zelfs in secundaire figuren een les steekt voor elk mens.

Het sprookje is een lering. Een fabel doet het evenzeer.

Nu zijn er kunstmatige fabels, de geconstrueerde fabels, die opzettelijk een zedenles verkondigen. U weet wel: "Le Corbeau et le Renard" (de kraai en de vos; Red.) e.d. mooie fabeltjes, die La Fontaine zo wonderlijk aardig wist te construeren. Maar er zijn andere.

Ik weet niet of u hebt gehoord van de woestijnvos, de Uilenspiegel onder de dieren in de Arabische overleveringen. Deze speelt het klaar om zelfs de leeuw te berijden. Hij doet dit door verstandig te zijn en een beroep te doen op de eigenschappen van de omgeving. Maar het vreemde is: onze handige vriend, onze rakker, wordt toch elke keer weer in een onaangename situatie gebracht. Hij moet vluchten, behalve in enkele fabels, waarbij hij niet ten bate van zichzelf, maar ten bate van anderen heeft ingegrepen. Weer dezelfde tendens.

Er is een kwestie van kosmisch denken aan verbonden. Dat zoekt u niet in het sprookje, dat u vertelt aan uw kleinkinderen... oh pardon, aan uw kinderen natuurlijk... U zoekt het ongetwijfeld ook niet in al die aardige kinderverhaaltjes die verteld worden. Toch wordt heel vaak, juist wanneer de moraal niet op de voorgrond ligt, een moraal gegeven, een geestelijke les, die de moeite waard is.

Het is nu al een 15.000 jaar bijna geleden, dat de eerste denkers die een overlevering aan een onbeschaafd volk moesten meegeven, besloten dit te doen in de vorm van een overlevering, een vertelling. Vertellingen zijn geliefd, zij zijn een afleiding. Want degene die het best vertelt, vindt de waardering van zijn medeburgers, zodat veelal de ouderen zich specialiseren op het vertellen van sprookjes. Zo vertellen zij verhalen van onwaarschijnlijkheden vol van avonturen en van wonderlijke gebeurtenissen. Maar in elke gebeurtenis, in elke hoofdfiguur van het sprookje zelf, zijn verborgen principes, enkele van hun eigen leerstellingen. Zij gingen zelfs verder.

Zoals veel later bepaalde alchemisten en kabbalisten zouden doen, die kaartspelen en zelfs nog andere spelen, die in het vergeetboek zijn geraakt, of in zeer gewijzigde vorm nog voortbestaan - het ganzenbord - gebruikten om hun stellingen in vast te leggen, zo gebruikten deze ouden dus ook de volksoverlevering om deze om te boetsen. Er werd een kleine verandering aangebracht, waardoor de hele betekenis gewijzigd werd. Zij deden dit omdat zij bang waren dat de voornaamste lering, die op aarde kan bestaan, teloor zou gaan.

Mij dunkt, wanneer ik over sprookjes en legenden spreek, dat ik aan u verplicht ben om deze waarheid nog een ogenblik ook zonder beelden in uw herinnering wakker te roepen. De mens leeft niet alleen. Rond hem zijn krachten uit andere werelden. In de natuur zijn raadselen verborgen die hij niet doorgrondt. Toch staan al deze krachten, al deze wetten, in onmiddellijk verband met zijn eigen wezen. Op het ogenblik dat de mens zich afsluit van zijn wereld en voor zichzelf alleen streeft, verbreekt hij een band met deze bovennatuurlijke krachten. Wanneer zij al tot uiting komen zullen zij tegen hem gericht zijn.

Wanneer hij de wereld aanvaardt, leeft hij a.h.w. harmonisch met deze buiten hem staande waarden. Deze waarden zullen heel vaak wetten te voorschijn toveren, hem inspiratie geven, die niet passen bij de opvattingen van de mensen. Deze inspiraties en raadgevingen, deze wonderlijke gebeurtenissen hebben zin. Ook het onbegrijpelijke in zijn leven heeft een doel. Kunt u uw leven voortzetten met dezelfde geaardheid, open tegenover de wereld, vol als het ware van begrip voor naastenliefde, ja, zelfs voor het dienen van het geheel, dan zullen de schijnbaar onaangename gebeurtenissen die veelal uw leven dan vertroebelen, veranderen en worden tot een middel, wanneer u zich verheffen kunt boven de mensheid, boven uw eigen beperkt eigen geestelijk niveau, en zo een vrijheid vinden die nergens elders bestaat.

Wee echter degene die tracht om voor zichzelf volledig zelfzuchtig deze krachten te gebruiken. Die wordt de ondergang aangezegd. Die kan zelfs met zijn buitengewone gaven nooit verwachten, dat de grote krachten van de natuur en van de wereld hem zullen helpen. Welke middelen men gebruikt is onbelangrijk.

De middelen die gegeven worden moeten in overeenstemming zijn met het eigen wezen en mogen niet strijden tegen de eigen opvatting van "goed". Dit is de enige bepaling.

Indien men zich daaraan weet te houden, zal men door een evenwicht in het "Ik", een harmonie met de grote geestelijke krachten en de wetten van de natuur verrijkt worden, ver boven eigen voorstelling.

Vindt u het zo vreemd, dat de sprookjes steeds dat weerkaatsen? Toch is het werkelijk waar. Kijkt u eens naar Doornroosje. Doornroosje slaapt. Zij slaapt door de kwaadaardigheid van een voedster en misschien ook wel door eigen schuld. Zij slaapt door een noodlot. Is Doornroosje een

mens? Nee. Doornroosje is de ware wereld. De ware wereld die door doornhagen van onbegrip en onbewustzijn verborgen ligt voor een ieder die erin zou willen doordringen. Er moet dan ook al een prins komen, iemand die doorzettingsvermogen heeft, wiens begeren tot bereiken groter is dan elke hinderpaal, wil hij kunnen doordringen in het doornwoud. Maar door deze wil - alleen al dit sterke doelbewustzijn - wijken de doornen terug. Dan vindt hij een dode wereld. De waarheid die hij vindt leeft nog niet. De ware wereld is een beeld, een concept, dat nog geen werkelijkheid is. Dan moet je zoeken, overal, in alle waarden, die deze verborgen wereld je nu openbaart. Dan vind je de schoonheid, de schoonheid en het weten, de kracht.

En deze moet je wekken. Dat wekken is eenvoudig. Het is een overgave van het "Ik" a.h.w. aan de volmaakte schoonheid van een waarheid die je erkent, ook al leeft zij niet voor je ogen.

Dan is plotseling het hele kasteel ontwaakt. Dan gaat alles weer voort en je staat midden in een levende wereld, vol van grootheid, vol van schoonheid.

Elk sprookje elke legende heeft zijn eigen zin, zijn eigen lering, zijn eigen les. Het is natuurlijk niet mijn taak om alle sprookjes te gaan vertellen die ergens in de wereld ooit geschreven zijn. Maar ik geloof wel, dat ik u een raad mag geven. Het is allemaal oud, wijs en groot. De sprookjes zijn misschien een tikje beneden uw waardigheid? Lees ze eens na, niet als verhaaltjes of als droombeelden. Lees ze na, niet met een psychologische analyse erachter. Maar zoek eens in het sprookje naar de verborgen tendens, naar de verborgen waarheid.

Ik denk dat u versted zult staan. Ik denk dat u zich af zult vragen: Is dit nu het sprookje dat mij als kind zo heeft bekoord vroeger? Of is het een les, door een onbekende ergens neergeschreven in de menselijke geschiedenis, opdat ik juist nu, op dit ogenblik, zal mogen ontwaken tot een nieuwe levenshouding, tot een nieuw streven, tot een nieuw erkennen van een grotere en Goddelijke waarde?

Daarmee is mijn pleidooi voor de sprookjeswereld zo ongeveer beëindigd. Ik zou er alleen een onbekend sprookje aan toe willen voegen. Het stamt uit de tijd dat de bloemen spreken konden. Dat onder andere in Yuma(?) verteld werd.

Er was eens een bloem groot, schoon en vol van kleur, die in de volle zon stond te pronken en zich verlustigde over allen die klein en bescheiden en vaak kleurloos bloeiden in de schaduw van de grote bomen van het woud. Zo spotte zij en sprak: "Ziet mijn volle schoonheid. Ik kan alleen staan". Maar het woud groeide verder. En zo heeft het woud ook de plaats bereikt waar de trotse bloem bloeide. De schaduw viel over haar. De zon keerde niet meer terug. Zo verbleekte haar schoonheid. Toch had zij verder kunnen bloeien. Zij had zich aan kunnen passen en nieuwe schoonheid kunnen gewinnen, waardoor zij passend in het woud, dat nu het hare werd, de werkelijkheid zou uitdrukken. Maar zij was bitter. Zij treurde, verwelkte en werd niet meer gezien. Het woud werd veel later verteerd door het geweld van de natuur. Toen was deze bloem misschien het enige lichte, de enige vreugde geweest, die op de steenachtige hellingen zou zijn overgebleven. Maar de bloem was gestorven, omdat zij niet begreep, dat het de taak is van al wat leeft te streven en te werken in de omgeving die door anderen wordt gegeven, te vervullen het doel dat niet uit jezelf wordt geboren, maar uit een kosmische wil, die je noch bestrijden noch ontkennen kunt.

Dit onbekende sprookje, misschien wat esoterischer dan de meeste die u kent, houdt de zin in van alle sprookjes: Mens, begrijp wat je leven is. Bega niet de fout om je te verzetten tegen een Goddelijk raadselbesluit, tegen een invloed van krachten die je niet kunt overzien. Pas je aan en bewaar in jezelf eigen schoonheid, eigen bewustzijn, eigen kracht. Dan zal er een ogenblik komen dat jij - geestelijk of stoffelijk - het licht kunt zijn voor vele anderen.....

De Ouden die de eerste sprookjes vertelden, zouden er ongetwijfeld nog aan toe hebben gevoegd: "opdat de wereld, gesteund door dezulken, niet weer de strijd zal kennen tussen het zwart en het wit en ze niet zal ondergaan in een innerlijke verdeeldheid, waarbij het begeren al vernietigt dat het menselijk bestaan tot een waarlijk menswaardig bestaan maakt".

Vrienden, dit is mijn korte bijdrage voor vanavond. Ik hoop dat het u heeft kunnen interesseren. Misschien nog vragen?

Vraag: U had het zo-even over het sprookje "Blauwbaard". Zou u voor dit sprookje een uitzondering willen maken? Graag duidelijk te maken wat er voor ons van waarde in zit?

Antwoord: Ik wil het graag doen. Per slot van rekening zou het onbeleefd zijn een dergelijk hoffelijk verzoek af te slaan. Vandaar zeer in het kort "Blauwbaard".

Blauwbaard - de figuur zelf - is als het ware het leven. De vrouw, die intrekt, vindt in Blauwbaard een hoffelijk echtgenoot. Zij vindt in het kasteel een volheid van weelde, maar ook geheimen waarin zij niet door mag dringen. Wanneer zij zou kunnen blijven zonder zich met die geheimen te bemoeien, dan zou zij ongetwijfeld een volheid van bestaan en van leven hebben doorgeemaakt. Maar zij moest en zou kijken in de geheime kamer. Zij ontdekte dat daar de overblijfselen waren van allen die gefaald hadden. Het leven zegt: je kunt falen....

Wanneer zij toen alleen gestaan had, was zij ongetwijfeld het slachtoffer geworden van haar nieuwsgierigheid, van het zoeken naar waarden die bij haar nog niet pasten. Zij had echter een steun, zuster Anna. Zuster Anna gaf haar de zedelijke moed om voort te blijven bestaan en toch in het leven te blijven zonder vlucht. En buiten de wereld zijn andere werelden. In die werelden leven je broeders en zusters. Wanneer je in nood verkeert, komen zij je te hulp. Zij overwinnen Blauwbaard, zij overwinnen de verschrikking van het stoffelijk leven voor je, maar gelijktijdig is de waarde van het kasteel veranderd. Dan ben je niet meer (een) kracht in het leven, dan zul je terug moeten keren om weer dezelfde beproeving door te maken.

Laat ons niet vergeten, dat het geheime vak, de afgesloten kamer, niet alleen in Blauwbaard voorkomt, maar in veel sprookjes die ons steeds hetzelfde leren. Er zijn geheimen waarin je alleen door kunt dringen wanneer je sterk bent, wetend en bewust. Maar, wie dit niet is, doet beter ze gesloten te laten, want anders wordt een wereld vernietigd en worden alle logische ontwikkelingen plotseling veranderd. Ik weet niet of u zo wel eens over Blauwbaard hebt nagedacht. Ik vermoed, dat u allen dacht dat ik over Blauwbaard zelf, de vrouwenmoordenaar, zou spreken. Blauwbaard is in de volksfantasie een tijdlang praktisch identiek geweest met Gilles de Rais, ridder, zwart-magiër, die zeer veel kinderooffers bracht. Hij las ook regelmatig de zwarte mis. Men heeft dat dus in het sprookje verweven. Oorspronkelijk was Blauwbaard niet een moordenaar, maar in de eerste versies daarvan - die wij kunnen vinden rond 1200, in de eerste enigszins vastgelegde daarvoor reeds in 800 - vinden wij nl. in de kast niet de lijken van de voorgangsters, maar een aantal lijken die sprekend het evenbeeld zijn van het vrouwtje zelf. Haar eigen dode levens. U ziet, de grondwaarde is bewaard gebleven, maar toch zijn er op de duur door associatie enkele punten in het sprookje teloor gegaan. Vandaar dat het goed is dat er ook andere sprookjes zijn met een ongeveer gelijke betekenis.

Moet ik weer een aanloopje nemen voor het einde, of hebt u nog wat te vragen? Niemand?

Dan is het woord aan de volgende spreker die ongetwijfeld beter dan ik het heb gedaan, uw eigen onderwerp voor u zal behandelen. Goedenavond.

DE OVEREENKOMSTEN EN VERSCHILLEN TUSSEN LAO-TSE EN CONFUCIUS

Goedenavond vrienden. Wat is het onderwerp dat u nu wilt voorstellen?

Reactie: De overeenkomsten en verschillen tussen Lao-Tse en Confucius.

Spreker: Wij mogen niet vergeten dat Confucius de leraar is van de wet en de maatschappij. Wat hij ons toont is een wetmatigheid die het leven beheerst en die voor iedereen een logische ontwikkeling op eigen plaats als het ware mogelijk maakt. Hij brengt zijn begrippen dan ook in overeenstemming met zijn staat waarin hij leeft. Ofschoon hij in conflict komt met de keizer, omdat hij die ook plichten oplegt die in overeenstemming zijn met zijn status, kan hij toch niet ontkomen aan een systeem dat in de eerste plaats staatkundig genoemd kan worden.

Zijn hele zedenleer is gebaseerd op stoffelijke condities en zo hij al komt tot een flauwe en vage voorstelling van een levensvoortzetting in een mogelijke andere wereld, zo verbindt hij deze onmiddellijk met het op aarde bestaande. Men zou kunnen zeggen, dat Confucius in de eerste plaats als wijsgeer wel een sociaal filosoof is. Hij bouwt de gemeenschap op en ziet in een vaste verdeling van taken en waarden, een zich vasthouden aan oude gebruiken, dus het scheppen van een statische wereld, de weg om te komen tot een werkelijke volmaaktheid.

Wij kunnen begrijpen, dat Lao-Tse het daar niet mee eens is. Hij is de denker die verder zoekt te gaan. Achter alle dingen ziet hij een eeuwige wet die prevaleert boven alle stoffelijke begrippen en wetten. Hij zoekt een inhoud in het leven, die in de eerste plaats wel een innerlijk bestaan

rechtvaardigt. En daarin is hij de zeer grote tegenstelling t.o.v. Confucius. De één zoekt de geestelijke wet uit te drukken op de wereld, de ander ziet in de omschrijving van de ideale wereld een mogelijkheid om een geestelijke wet te stellen.

Ook verder echter lopen hun opvattingen nogal wat uiteen. Wanneer de leraar Lao-Tse komt tot het stellen van levensproblemen, dan doet hij dit in een vage vorm. Hij gebruikt niet alleen geheime woorden, woorden die eerst geleerd moeten worden, maar blijft ook verder in het vage. Hij omschrijft a.h.w. nevelig enkele idealen, die verborgen zijn achter zijn leerstelling. Slechts zijn leerling kan in de zin ervan doordringen en zo komen tot een werkelijk esoterisch kennen. Confucius niet.

Confucius stelt er een eer in duidelijk te zijn. Ik ben er mij van bewust dat niet elke westerling het eens zal zijn met deze laatste uitspraak. Indien men echter de tijd en de literaire gewoonten in ogenschouw neemt, zal blijken, dat de uitingen van Confucius geheel scherp en zuiver gedefinieerd zijn vergeleken bij Lao-Tse. In zekere zin zijn deze geleerden tegenstellingen. Het is dus ook begrijpelijk wanneer wij een ogenblik hun achtergrond zien.

Confucius is de man die past in het regeringssysteem. Hij is de geëerde, die een tijdlang de raadgever van de keizer was. Hij bekleedt een vorstelijke rang en heeft overal machtige vrienden. Hij staat dus buiten de armoede, staat buiten de afgeslotenheid, ook van de ware geestelijke zoeker. Zijn wereldsysteem brengt hem tot een soort zelfverheffing, die hem verweten wordt door sommige wijsgeren, die hem op zijn weg vaak aanhouden en toespreken, waarbij men hem aanraadt om voorzichtig te zijn en niet de Eeuwige Wet uit te drukken in menselijke waarden, omdat hijzelf hierdoor zou kunnen vallen.

Daar tegenover Lao-Tse. Lao-Tse denkt na over de Eeuwige Waarheid en trekt zich zelfs een tijdlang terug uit het sociale leven om hier juist een bewustwording door te maken. In zijn zoeken naar het denksysteem wordt hij sterk beïnvloed door de zogenaamde bedelmonniken, de zoekers naar waarheid, die zich in eenzaamheid terugtrekken, de kluizenaars. Het abstracte staat hem veel nader dan Confucius. Hij probeert dan ook niet, zoals deze, een werkelijk bestaande toestand weer te geven. Integendeel, hij tracht juist aan te geven wat verborgen ligt achter een bestaande toestand.

Zouden wij deze beide wijsgeren moeten vergelijken met architecten, dan zouden wij kunnen zeggen, dat Confucius de mens is die de gevel ontwerpt, Lao-Tse degene die de indeling van de binnenhoven en binnenkamers belangrijker acht dan het uiterlijk. Bij een studie van beider leer zal u ongetwijfeld blijken aan de hand van deze regels, dat het verschil in praktisch elke zinsnede duidelijk wordt.

DE GELIJKENIS VAN DE BARMHARTIGE SAMARITAAN

In de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan vallen ons sommige punten bijzonder scherp op. Allereerst de geesteshouding van degenen die zich naar de tempel spoeden. Zij stellen het rituele, het formalistische van een godsdienst en de daarmee gepaard gaande noodzaak tot zuiverheid, boven de mensheid. Zij zijn de dogmatici die een Samaritaan, een heiden, die God zoekt te aanbidden op de toppen van de bergen i.p.v. in de tempel te Jerusalem, alleen maar zien als een minderwaardig wezen.

De bedelaar zou ongetwijfeld geholpen worden indien dit toevallig zou passen in de tijd en de taak die zij aanvaard hebben. Zij zijn niet harteloos in die zin dat zij een gewonde laten liggen. Zij zijn slechts harteloos, omdat zij in hun stellingen meer dan in de mensen geloven.

De Samaritaan daarentegen, ofschoon het hem zakelijk zeker niet zal conveniëren om deze uitgeplunderde op te nemen, ja, zelfs de verantwoording te dragen voor hem, te betalen voor zijn verpleging, is in de eerste plaats verbonden met de mensheid. Door dit feit staat hij dichter bij God, maar ook dichter bij de mens dan de priester.

Het meest betekenisvol lijkt mij de zin: "Wie denkt gij nu, dat de naaste van deze gewonde was?" En het daaruit voortvloeiende antwoord "Natuurlijk de Samaritaan..." Hier wordt door Jezus in de gelijkenis kenbaar en duidelijk gesproken dat niet een dogma, een religie, een rituele zuiverheid van belang is, wanneer men daardoor zijn taak tegenover de mensheid zou verzuimen.

Men heeft het recht niet op grond van een dogma, of een geloof, de band met de mensheid, de aansprakelijkheid voor de medemens af te wijzen. Zou men dit toch doen, dan stelt men zich dus buiten de menselijke gemeenschap. Het resultaat is, dat degene die zich in de godsdienst

vastbijtend zijn menselijke plichten verwaarloost, noch voor God noch voor de mens enige betekenis heeft. Hij is niet opgenomen in de band die door de samenleving, de naastenliefde wordt uitgedrukt en die ons leidt tot de bewustwording van het Koninkrijk Gods.

Ik zou de aandacht willen vestigen op het feit dat de Samaritaan veel verder gaat dan redelijkerwijze van hem verwacht kan worden. Hij gebruikt kostbare oliën om de gewonde te verbinden. D.w.z. hij brengt een offer van voor hem kostelijke handelszaken, terwijl hij waarschijnlijk ook met minder had kunnen volstaan. Hij vraagt zich dus niet af wat de kosten voor hem zelf zijn. Hij vraagt zich slechts af, wat het beste voor zijn medemens is. Hierdoor geeft hij uiting aan het verliezen van het "Ik" in het lijden van de medemens.

Het is hierin dat hij zijn werkelijke grootheid bereikt. Dat hij een uitdrukking wordt van het Christelijk principe. Wanneer hij naar de herberg gaat, dan gaat hij niet slechts de gewonde opnemen, maar treft alle voorzorgen dat deze er kan verblijven en verpleegd zal worden. Wederom een weigering dus om de verantwoording voor deze zieke medemens over te dragen aan anderen. Hij is zelf en zelfstandig voortdurend bezig met deze mens, tot hij weet verder niets te kunnen doen.

Dit houdt een les voor velen in, die menen dat naastenliefde kan bestaan in het overdragen van de zorg van medemens aan anderen. Dit is niet de juiste opvatting. Jezus geeft het hier duidelijk weer. Men moet en zal in de eerste plaats zelfstandig, volgens eigen vermogen en kunnen, maar ook volgens ons eigen beste weten, zorg moeten dragen voor de medemens en wel, indien men eenmaal een taak aanvaardt, tot het einde toe. Een overdragen van de verantwoording aan een ander is in feite een vlucht voor een deel van de aansprakelijkheid.

Men heeft hiermee dan het recht zich de naaste van die medemens te noemen eigenlijk verspeelt. Er is geen enkele reden, wil Jezus hiermee uitdrukken, die ons ontheft van onze plicht tegenover de medemens. Er bestaat geen enkele uitvlucht die voldoende geldig is in kosmische zin om ons te onttrekken aan de dienst van de mensheid. De mensheid is belangrijk, maar wij moeten die mens niet dienen uit zelfzuchtig oogpunt. Wij moeten die mens weten te dienen in eerlijk en oprecht uiten van de Goddelijke Liefdekracht op aarde.

Jezus heeft later veel punten opgesomd die voor een waar Christen belangrijk zijn. Hij noemde hieronder wederom verpleging van zieken, het bevrijden van gevangenen, het troosten van bedroefden, het voeden van hongerigen, het kleden van naakten. Hier geeft Hij, scherper omlinjd dan in de gelijkenis wederom aan dat de medemens ook uw verantwoording is. Dat ook uw taak genoemd kan worden: het zorgen voor het welzijn van iedere medemens zo goed als men kan. De hulpeloosheid van de gewonde is de oorzaak dat de Samaritaan afstijgt en de zorg voor hem op zich neemt. Jezus vergt niet dat wij de verantwoording op ons nemen voor diegenen die voor zichzelf zorg kunnen dragen. Maar wij moeten juist degenen helpen die niet in staat zijn voor zichzelf iets te bereiken, voor zichzelf iets te volbrengen.

Toch zal de Samaritaan in de eerste plaats niet onderzoeken hoe deze mens daar is gekomen, of wie hij is. Hij verleent eerst de hulp, dan onderzoekt hij en continueert zijn hulp tot zijn volledige aansprakelijkheid gedelgd is. De Christelijke naastenliefde vraagt van de mens niet dat hij anderen helpt, indien deze hulp tegen hun eigen streven gaat, of tegen hun eigen gedrag. Maar wel, dat men een hulpeloze te allen tijde zonder zich af te vragen wie en wat hij geweest is, wie en wat hij zal zijn uit alle kracht en uit volste vermogen te helpen, de geleden schade te herstellen en zo te komen tot een hernieuwde mogelijkheid in het leven zelf het Koninkrijk Gods te leren kennen.

Vraag: Maar indien een ander meer geschikt is om hulp te geven?

Antwoord: Dan moet u die ander vragen om hulp te geven, maar zelf de kosten en aansprakelijkheid van die hulp dragen. Zoals ook de Samaritaan de herbergier in zijn dienst neemt om voor de gewonde te zorgen. Daarmee dus een deel van zijn aansprakelijkheid, de directe verzorging, aan de ander over te dragen, maar toch door zijn betaling, zijn zorgen en zijn bevelen de verantwoording voor zichzelf behoudend daaromtrent.

Hiermee is het eerste gedeelte van deze avond ten einde. Na de pauze krijgt u wederom de gebruikelijke beschouwing op esoterisch terrein en het slotwoord.

Goedenavond.

DE KOSMOS IN ONS

Goedenavond vrienden.

Het is gebruikelijk dat wij het tweede gedeelte van deze avond ook een ogenblik besteden aan esoterie, dus aan de leer van de geheimen die in onszelf schuilen. In onszelf ligt eigenlijk de kosmos opgesloten. Ieder heeft zijn eigen wijze om deze leerstellingen te verklaren en daarvan uitdrukking te geven. Persoonlijk houd ik er niet zo van om dit in een verhalende of vergelijkende vorm te doen. In de vergelijking gaat veel van het exacte verloren en blijft m.i. te veel ruimte voor eigen gedachten en fantasie waarbij ongetwijfeld, hetgeen men bedoelt uit te drukken, te lijden heeft. Wanneer ik dan ook spreek over "de kosmos in ons", dan moet ik deze term ongetwijfeld voor u verklaren en zal dit als volgt trachten te doen.

Elk weten, elk kennen, elk erkennen, dat in de wereld bestaat, is in feite een waarneming van onszelf uit een begrip aan de hand van in ons rustend weten of kennen. Zelfs wanneer wij een deel van onze mogelijkheden beschouwen als resultaat van erfelijke eigenschappen en werkingen met die erfelijkheid verbonden, dan blijkt nog steeds het geheim van ons innerlijk weten de eigenaardige drijfveer die ons voortduwt naar het onbekende.

Alle dingen die wij op aarde erkennen, zijn geboren uit dit eigen weten. Wat echter als weten in ons bestaat, kan door het "Ik" gereconstrueerd, herschapen worden zonder dat uiterlijke waarden daarvoor noodzakelijk zijn. Wanneer u droomt, dan bouwt u voor uzelf een complete, soms irrationele wereld op, die met elk detail volledig aanwezig een spiegeling geeft van kosmische waarden, zoals deze in u bevat en begrepen zijn. Nu kan er gestreden worden over het al of niet waar zijn van de wereld die ons omgeeft. Mij dunkt dat deze strijd niet mogelijk is daar waar wij trachten ons eigen weten te definiëren. Want wij kunnen niets weten wat onwaar is. Wel kunnen wij uit dit weten combinaties maken, die althans voor ons bewustzijn, zich als onwaarheid tonen. De gehele kosmos, de gehele conceptie van Schepping, van God, van het eigen wezen, berust als zodanig in onszelf.

Esoterie is het zoeken naar de geheimen van de kosmos. Wij kunnen dit alleen vinden in onszelf. Als zodanig mag alle esoterie steeds weer gedefinieerd worden als een doordringen tot het "Ik". In het "Ik" nu bestaan er verschillende graden van bewustzijn, die elk verbonden zijn met een afzonderlijke wereldrealisatie. Wanneer ik geestelijk denk of beleef, dan is mijn wereldbeeld een andere dan stoffelijke waarden mij hebben gegeven. Wanneer ik daarboven uitstijgende, kom tot een beleven van Lichtende, of Kosmische Krachten, dan is wederom een nieuw wereldconcept in mij geboren.

De grote fout, die de meesten van ons maken is het gescheiden houden van deze verschillende werelden. Men zegt tot zichzelf: "Thans ben ik een stofmens..." of zo men wil "Geest in de stof." Zo dadelijk zal ik een geest zijn, levende in een Zomerland, of in de zoveelste sfeer en telkenmale verder stijgende zal ik dus veranderen door die nieuwe wereld te aanvaarden. Deze stelling is in feite onjuist. Wanneer wij aannemen - zoals ik in het begin u uiteen gezet heb - dat de kosmos in onszelf bestaat, in elke nieuwe wereld die wij beleven, het toevoegen van een fase van bewustzijn aan het reeds in ons bestaande. Dit impliceert dan, dat de bewuste geest in zich een stoffelijke wereld volledig zou kunnen reproduceren, en wel zover als eigen kenvermogen omtrent een stoffelijke wereld zou reiken. Verder impliceert het, dat elke geestelijke beleving die vanuit een stoffelijke vorm mogelijk is, gebaseerd moet zijn op waarden die in het "Ik" berusten.

Wanneer ik u deze stellingen naar voren heb gebracht, kunnen wij trachten om enkele geheimen van de natuur, vooral van de magie, te ontsluiten. Men weet dat de doorsnee magiër werkt met bv. geestelijke of natuurlijke Krachten die buiten zijn eigen wezen bestaan. Dat is een soort wet van Meden en Perzen. Geen enkele magiër zal u kunnen verklaren dat hij alleen, krachtens in hem levende waarden, veranderingen die in hem plaats vinden, tot stand brengt. Op dat ogenblik wordt hij nl. in de wereld niet als magiër erkend. Zo zal hij dus moeten werken met krachten die buiten het "Ik" bestaan. Maar vóór hij ertoe kan komen met een dergelijke Kracht te werken, zal hij deze Kracht in zich moeten kennen, ja, in zich moeten kunnen vormen.

De conclusie die wij hier mogen trekken is duidelijk. Slechts de mens die in staat is om - vaak aan de hand van (een) vroeger geestelijk beleven - door het kennen van geestelijke werelden zich een voorstelling omtrent geestelijke wezens te maken, is in staat daarmee een volledig en resultaat afwerpend contact op te nemen. Elke methode die gebruikt wordt om hiertoe te komen, als bv. te noemen zijn: incantatie, bezwering, het stellen van symbolische figuren, gebruik van

offer- en reukwerken, kan dan genoemd worden te zijn een poging tot wekken van Krachten in het "Ik", waardoor benadering van Krachten buiten het "Ik" mogelijk wordt.

Het scheppen van een bewustzijn omtrent geestelijke waarden nu is mogelijk zolang in ons deze waarden feitelijk aanwezig zijn. Zoekende naar de geheimen van de natuur, naar de werkingen en bewustwordingen, die gepaard gaan met de innerlijke verlichting, zullen wij dan steeds terug moeten grijpen naar ons eigen wezen, ons eigen bestaan, ja, naar de innerlijke Kracht die in ons leeft. Op grond hiervan mag gesteld worden, dat esoterisch gezien het belangrijk is, dat de mens leert zichzelf te beheersen, in zichzelf te wekken die Krachten die in het "Ik" berustend, die noodzakelijk zijn voor de bewustwording volgens het nu gestelde doel. Verder dat de mens te allen tijde bereid is om zijn oorspronkelijke instelling, zijn oorspronkelijk bewustzijn te wijzigen indien dit noodzakelijk is volgens de Krachten die hij thans erkent als actief in eigen wereld.

Het ligt niet in mijn bedoeling u langer te vervelen met mijn misschien iets te technisch betoog. Toch moet ik er de nadruk op leggen dat zoeken naar esoterische waarden niet kan worden gebaseerd op iets wat buiten het gewone ligt, het normale en het natuurlijke, zoals het in ons berust. Alle esoterie moet steeds gebaseerd zijn op ons huidig bestaan, ons huidig leven en de waarden die uit dit huidig leven voortspruiten. Elk streven in esoterische zin zal gebaseerd zijn op onze erkenningen van onze huidige werkelijkheid. Slechts indien wij zó leven is het ons mogelijk door beheersing van het "Ik", het leiding geven aan ons leven door middel van onze wil en voorstellingsvermogen, te komen tot bereikingen die ook geestelijk belangrijk zijn.

Het is niet zonder enige schroom, dat ik aan dit korte betoog tracht toe te voegen een boodschap, die ons gewaar werd van een andere planeet binnen uw zonnestelsel. De poging om contact op te nemen zonder storingen worden door de vergrote ionisatie van de aardatmosfeer aanmerkelijk bemoeilijkt. Het is slechts hierom dat ik deze taak op mij heb genomen. Ik geef dit zoveel mogelijk weer in de begrippen, die ik heb ontvangen.

Op de wereld heeft men enkele experimenten uitgevoerd die, ofschoon men dit niet beseft, de kritieke stadia op de zon verergerd hebben. Hierbij zijn storingen ontstaan die op de planeet Venus en ook op uw eigen planeet grote invloed zullen hebben. Zij zijn o.a. aanleiding geweest tot een verheviging van magnetische storingen. Het gebruik van atoomkracht op uw eigen wereld en het nemen van atoomproeven had reeds aanmerkelijke afwijkingen in het magnetisch veld veroorzaakt. Wij zullen alles doen wat in ons vermogen ligt, om met de ons ten dienste staande technische en geestelijke middelen de nodige correcties in uw aardvlak te doen plaats vinden. Aardvlak wordt hier gezien als het totale van aardatmosfeer. Verschil van opvatting dus bij andere geesten. In deze poging is het mogelijk, dat wij tijdelijk storingen veroorzaken die zowel uw radioverkeer als de werking van normale elektrische installaties enigszins beïnvloeden. Laat u zich hierdoor niet verontrusten. Deze verschijnselen zullen van korte duur zijn. Ik mag hier verder aan toevoegen, dat een reeks van deze verschijnselen toch onvermijdelijk ter enigerlei tijd zich zal moeten uiten. Wij nemen aan dat het vaste land daardoor meer getroffen wordt dan de kustgebieden.

Verder zullen wij trachten door enkele waarnemingen ons op de hoogte te stellen van de mogelijkheid om gebruik makende van enkele veldafwijkingen van de aarde zelf, deze correctie eventueel via een omloop door grotere voertuigelijke installaties op eenvoudige wijze te bewerkstelligen. Zouden deze verschijnselen voor u zichtbaar, of kenbaar worden, dan is er geen enkele reden voor u aan te nemen dat op enigerlei wijze krachten uit onze wereld trachten op de uwe te landen, noch dat enigerlei vijandige bedoeling gepaard gaat met deze verschijnselen. Wij waarschuwen u verder, opdat u zult weten, dat de verschijnselen die van ons af komen, zich kenmerken door afwisselend rozerode en blauwgroene uitstralingen. Dit is de weerschijn door uitstraling van bepaalde kleinste delen veroorzaakt en is inherent aan de aandrijving die voor het experiment gebruikt zal worden.

Wij wensen u verder een grote kracht, maar wijzen erop, dat de gedachtestromen van de aarde op het ogenblik niet in overeenstemming zijn met de geestelijke behoefte tot vrede en als zodanig voor ons een geestelijke benadering van uw wereld meer dan normaal bemoeilijken. Deze korte mededeling houdt dus in, dat er een samenwerking bestaat die verder gaat dan uw eigen aarde. U hoeft dit van mij niet te geloven. U kunt het mijnentwege naast u leggen als onzin. Zouden echter de verschijnselen, die hier worden genoemd zich voordoen, dan hopen wij dat u niet zult spreken over verhoging van atoomgevaar e.d., noch u zult verontrusten dat hierdoor schade zou kunnen worden aangericht aan uw eigen gezondheid of aan uw goederen. Er wordt

geholpen zover dit mogelijk is, langs technische weg. Daarom wordt getracht om het onwetend veroorzaken van storingen te voorkomen.

Ik geloof dat ik u hiermee het belangrijkste heb medegedeeld, wat ik op deze avond te zeggen had. Ik zal het woord overgeven aan de volgende spreker, die in een misschien wat prettiger vorm voor u nog een kleine voordracht zal houden. Ik dank u voor uw aandacht en hoop dat deze mededelingen, zowel esoterie als andere waarden, voor u de hoogste instigatie zullen zijn tot zelfwerkzaamheid, waarbij de zelfbereiking, de ontwikkeling van het innerlijk, zal worden gesteld boven alle uiterlijke verschijnselen. Goedenavond.

DE INDIAANSE PRINSES DIE BETERE WERELDEN WILDE BEZOEKEN

Goedenavond vrienden.

Eerst op gevaar af dat u denkt dat ik de kinderen een verhaaltje ga vertellen voordat het bedtijd wordt, zal ik dan toch mijn deel voor deze avond graag in verhalende vorm stellen. Met de hulp die ik daarbij van enkele anderen krijg, zou ik u een tweetal sprookjes willen vertellen. Dan blijf ik zo een beetje in de sfeer van het geheel. Wel krijgt u bij de sprookjes de moraal. Dat is zo gebruikelijk bij ons. In een sprookjesboek laten zij dat achterwege.

Het is lang geleden gebeurd. Hoe het eigenlijk ontstaan is weten wij nog niet. Er was een indiaanse prinses, die zocht naar een wereld vol van vrede. Wanneer de mannen van haar stam uittrokken op de jacht, dan vond zij - al verheugde zij zich op de buit - de gedachte aan de dood van dieren onaangenaam. Wanneer de twist de strijdbijl op deed graven, de krijgers deed uittrekken op moord en doodslag, dan voelde zij zich helemaal ongelukkig. Onze prinses gedroeg zich dan ook helemaal niet zoals een indiaanse prinses betaamt. Daarom had zij het niet al te prettig in haar bestaan. Zo bad zij de Goden haar een weg te tonen om andere en betere werelden te zoeken.

De Goden hebben dat goedgunstig beschikt en zonden haar de Manitou, die haar weg kon dragen naar een andere wereld en een andere ster. Zo nam hij haar op, wikkelde haar in zijn mantel en door de rook van de wolken heen vloog zij naar een nieuwe wereld. Een wereld vol van torenende gebouwen, vol van druk verkeer, van goedgeklede mensen en een overvloed van voeding.

Onze prinses dacht, "dit is het ideaal" en zei tot Manitou: "laat ons hier vertoeven". Het voedsel kwam uit blik en uit grote automaten. Zij ontdekte al heel gauw dat ook hier de dood van dieren mee verbonden was. Op haar verzoek leidde de Manitou haar daar, waar de dieren voor de slacht werden gemest. Toen was zij al heel wat minder enthousiast. "Want" zo vond zij, "de dieren hebben bij de jacht tenminste nog de mogelijkheid zich te verweren. Op deze wereld echter heeft men het dier zelfs dit recht ontnomen". Maar de mensen doden elkaar immers niet? Dat was toch belangrijk. Tot zij hoorde dat plotseling door de hele stad stemmen opriepen tot een mogelijke krijg. Tot zij zag, hoe fantastische wapens die duizenden kunnen doden in één minuut werden klaar gesteld om anderen, de vijanden, te verdrijven.

Toen zei zij tot de Manitou: "Heer, laat ons verder gaan, want deze wereld is niet te dragen". Zo vlogen zij verder en kwamen op een wereld terecht, waar landerijen te midden van tuinen lagen. Grote fabrieken maakten automatisch al wat de wereld nodig had en niet meer dan dat.

Zij dacht, "hier zal dan wel vrede zijn". Toen zij enkele dagen over die wereld had gezworven, vroeg zij aan de Manitou: "Waarom zingen de vogels hier niet, Heer?" "Omdat de mens de vogels heeft gedood. Hij stelt automaten in zijn tuinen, die zingen, wanneer hij verlangt vogels aan te horen". Dat vond de prinses minder goed. Zij zei: "er zijn dan toch in ieder geval geen krijgers op deze wereld". De Manitou voerde haar mee en toonde haar een groot laboratorium. "Zie je daar die kleine buisjes? Zij zijn geladen met ziekten. Zie je daar die halve manen liggen van grauw metaal. Samen gevoegd zijn zij voldoende om een wereld te vernietigen. De mannen die dit volbrengen kun je daar vinden in die grote kelder met al die drukknoppen"

Toen zei de indiaanse prinses: "Heer, laat ons gauw verder gaan, want de mens heeft niet eens de moed hier persoonlijk te strijden". Zo gingen zij verder naar een volgende wereld, naar een volgende en nog een volgende. Maar nergens vond de indiaanse prinses dat, wat zij verlangde. Zo sprak zij tot de Manitou: "Heer, vele sterren hebben wij bezocht en vele werelden gezien. Laat ons terugkeren naar het dorp van mijn broeders". Zij keerden terug. Toen zij hen zag uitgaan op

de jacht, toen zij hen zag met hun wreedheid en hun oorlog, zei zij tot zichzelf: "Ziet, dit zijn mensen die ik ken, die ik begrijp. Wanneer de dood dan overal regeren moet, wanneer strijd en wreedheid dan niet te vermijden zijn, laat mij dan hier wonen, waar ik mijn wereld ken." Zo werd zij gelukkig, al heeft zij nooit de dood door de strijd bemind.

Er zijn mensen die als deze prinses zijn. Zij verlangen naar het ogenblik dat zij door vliegende schotels of geestelijke krachten worden verplaatst naar andere werelden waar vrede is, waar het anders en beter is. Zij vergeten één ding: een mens oordeelt volgens menselijke waarden, een mens moet leven volgens menselijke regels en wetten. Dat vindt hij alleen maar daar, waar hij thuishoort. Het is niet mogelijk om je levensstrijd, je bewustwordingsgang op aarde, in een andere wereld door te brengen. Dat kan alleen hier. Misschien wordt u geen Manitou gestuurd die u naar andere werelden brengt. Maar toch kunt u uit het sprookje misschien leren, dat het goed is tevreden te zijn met je eigen wereld om in die wereld goed te zijn. Dit is belangrijker dan te dromen over de werelden die goed zouden kunnen zijn, omdat je ze nog niet begrijpt.

TOEN DE FEEËN NOG MACHT OVER DE MENSEN HADDEN

Er was een klein jongetje, dat misschien wel een broertje was van Pinokkio. Hij zag er net zo uit. Hij werd verwenst door de volgende vloek: Overall, waar je luistert naar woorden die niet voor je bestemd zijn, zul je grote oren krijgen. Als je je neus steekt in zaken die je niet aangaan, zal je neus groeien. Wanneer je woorden in de mond neemt die niet bij je passen en niet eerlijk gemeend zijn, zal je mond groter worden.....

Na een week was het al een gedrocht. Maar het jongetje kwam zo tot de conclusie, dat het gestraft werd voor dingen die alle mensen voortdurend deden. Zo ging het weer naar die fee toe en zei: "Fee, dat je mij vervloekt hebt vind ik niet erg, maar dat ik gestraft word voor dingen die anderen ook doen, vind ik verschrikkelijk". Toen zei de fee: "Wat wil je dan mijn jongetje?" "Wel, dat je de andere mensen net zo vervloekt". "Mijn gebied is maar klein. Dat omvat maar twee dorpen en een stadje. Maar zolang als je het wenst, zal de vloek ook daarop rusten. Jou echter neem ik deze nooit weg".

De buurvrouwen die bij elkaar loerden, kregen plotseling langere neuzen, grotere oren. Er was een politicus in de stad, die op laatst niet meer was dan een grote mond op benen. Er waren mensen die niets anders waren dan oren, omdat zij luisterden naar dingen die hen zelf niet aangingen. Het jongetje bekeek dat zo. Hij dacht: "Nu zullen wij de wereld een klein beetje beter maken. In de eerste plaats val ik niet meer zo op en steek niet meer zo af. In de tweede plaats misschien kan ik wat goeds doen". Zo schreef hij een heel groot manuscript en timmerde dat op de deuren van de kerk. Zo, dat stond daar: "Dat u een grote mond en grote oren hebt is te danken aan het feit, dat u luistert naar wat niet voor u bestemd is, dat u uw neus steekt in zaken die u niet aangaan, dat u woorden spreekt, die onwaar zijn".

De mensen lazen dat wel, maar toch groeide er nog meer oren en monden en neuzen, vooral monden, want iedereen had wat te vertellen over die jongen die zo een grote neus en mond en oren had, zodat het op de duur een tragisch gezicht was. Daar liepen benen rond met erop benen met neuzen en vooral benen met monden. Het jongetje begreep dat dit niet kon. Lang voordat er reizigers kwamen - reizigers uit de middeleeuwen hebben die landen beschreven - ging hij terug naar de fee en zei: "Waarde fee, zou je die vloek weg willen nemen?" "Dat is goed, kind."

De fee maakte een gebaar en plotseling was de burgemeester weer een welbespraakte, goed gebuikte heer. De politicus een aantrekkelijke man met een stem die klonk als een klok en de vrouwtjes hadden niet meer lange neuzen en grote oren. In het stadje ging het verder als normaal. Maar het jongetje vroeg: "Maar waarom moet ik er mee blijven lopen?" "Wel", zei de fee, "dat is heel eenvoudig, ik heb jou als voorbeeld gesteld omdat je méér kunt zijn dan een ander, jij kunt misschien nog zo worden dat je niet meer spreekt over anderen, wanneer het niet hoort, niet luistert naar woorden niet voor jou bestemd en dat jij je bezig houdt met je eigen zaken." "Zo" zei het jongetje, "dat vind ik heel aardig van je fee, ik had het liever normaal gehad." "Luister eens jochie, er is maar één manier voor jou om normaal te worden. Dat is: sluit je af van de mensheid."

Dat jongetje ging als een kluizenaar in dat bos wonen. Maar omdat hij steeds nog probeerde te luisteren naar mensen die misschien aankwamen, hield hij grote oren. Omdat hij zich bemoeide met alles wat anderen in het bos wilden doen, hield hij een lange neus. Alleen zijn mond werd

kleiner. Hij had niet veel gelegenheid veel te praten, alleen met zichzelf. Tegen zichzelf loog hij niet zoveel als tegen anderen. Het resultaat was vrienden, dat het jongetje terugkeerde in de maatschappij. Het vreemde was, dat hij juist daar, door zich strikt te houden aan zijn eigen zaken, al zijn eigenschappen verloor. Het werd een knappe man, die trouwde een knappe vrouw en zij werden heel gelukkig. De fee lachte eens een beetje. Want nu was er tenminste in haar dorp, in haar eigen gebied, een mens, waarop andere mensen konden vertrouwen. Zo is dit sprookje ook afgelopen.

Wat is dat voor een wereld die daar is getekend? Niets dan neuzen, monden en oren. Maar in de werkelijke maatschappij is het net zo. Er zijn mensen die zich bezig houden alleen met het verbeteren van de fouten van anderen. Dat zijn de neuzen. Er zijn mensen die zich niet interesseren voor de waarheid over zichzelf, maar wel voor alles wat hen niet aangaat. En vooral zijn er veel mensen, die spreken over alles, behalve wat waarheid is, behalve wat zij weten.

Gelukkig zijn er geen feeën meer die dat zichtbaar maken. Dan zou elke wereld waar mensen wonen een aanfluiting zijn voor elk esthetisch gevoel. Maar misschien dat de vertelling erover u erop kan wijzen, dat de mens, die naar werkelijke bewustwording streeft, die een persoonlijk harmonisch bestaan wil voeren, die wil komen tot een werkelijke één-klank met Schepper en Schepping, zich moet beperken tot het volgende:

Te spreken de woorden die waar zijn volgens eigen wezen en die niet anderen treffen, tenzij noodzakelijk. Niet te luisteren naar wat anderen zeggen dan alleen wanneer het noodzakelijk is voor eigen bewustwording, of om eigen taak te vervullen. Dan bovendien te zijn een mens, die vergeet zich bezig te houden met anderen, tenzij om het welzijn te bevorderen. Slechts de mens die zo leeft kan harmonie vinden die betrouwbaar is, niet alleen voor de mens, maar ook voor de geest en zo kan worden de drager van een Goddelijke Openbaring in zichzelf.

Ik heb niet de sierlijkheid van mijn oosterse vrienden om sprookjes te vertellen, maar wat ik heb bedoeld hebt u ongetwijfeld begrepen. Daar ging het om. Voor degenen die begrepen hebben wat erachter schuilt, ik hoop dat u er wat aan hebt. Voor degenen die zich geërgerd hebben, mijn verontschuldigungen dat ik ben zoals ik ben, maar ik probeer steeds beter te worden. Voor degenen die alleen maar zeggen dat het een leuk verhaaltje was, ik hoop, dat u ook de achtergronden leert zien, opdat u zo de harmonie vindt die voor ons allemaal zo noodzakelijk is willen wij innerlijke vrede winnen.

Nu is het woord aan iemand die meer en beter ter beschikking heeft dan ik, de spreker, die met "Het Schone Woord" de avond voor u besluit.

Goedenavond.

HET SCHONE WOORD

HET RIJZEND LICHT

Het is duister, een lichtende streep
aan de einder verkondt reeds de komende dag.
Langzaam rijst het een licht uit 't water.
en plooit mij de wereld tot een lach
van klaterende zonnestrallen, die dalen weg in 't bestaan.
Het is, alsof plotseling wordt verbroken
het duister mij de nacht en waan.

En toch, het licht heeft niet gesproken,
want zie ik naar het rijzend licht,
of het komt van de einder van het land,
verborgen een ogenblik nog achter 't zand,
of de bergen, of rijzend uit de zee.
Het licht brengt voor mij vreugde mee
en weten om een nieuw bestaan.

Dan zeg ik: "Welkom dag."
De nacht, met al haar droom, was waan.

HUMOR

Een lach, die klatert en spot met zichzelf
en delft in het menselijk bestaan,
tracht daar te wreken, wat mensen nog breken
als onbegrip en waan.
Het is een teek'nen van mensen en wensen en grenzen,
een omschrijven van al, wat belachelijk lijkt,
ofschoon men begrijpt,
dat juist daarin het menszijn
van het menselijke wezen nog blijkt.

Een spelen met woorden, of met wat gedachten,
Tezamen gevoegd tot een menselijk beeld,
waarin de mens zich de fouten van anderen,
doch ook eigen fouten niet langer verheelt.

HET WETEN

Ik weet in mijzelf, er bestaat een God,
er is geen grens aan de tijd.
Ik weet voor mijzelf
Mijn beperkte lot is deel der Oneindigheid.

Ik weet voor mijzelf onnoemelijk veel
een schat, die ik in mij draag,
maar die ik als weten aan anderen nog niet
te zeggen, te verkondigen waag.

Want weten, zo zegt men, is nauw omschreven.
Een proef, die je steeds weer gelijk herhaalt
en waarbij hetzelfde gevolg, altijd herhaalt,
de waarheid van het weten bepaalt.

Maar wie kan er weten, weten om Goddelijk Wezen?
Wie kan weten omtrent in Oneindigheid,
wanneer het menselijk weten gebonden blijft
aan een zo korte spanne van tijd.

Ik zeg u: de geest kent een innerlijk weten,
een weten, dat al het zijnde uiteindelijk omvat,
dat je zegt: hoe werkelijk te leven,
zoals het mens en geest betaamt.

Zegt een ander: geloof of onwetendheid,
ik wil het gaarne aanvaarden.
Maar ik ken in mij een weten,
dat deel is van Eeuwige Waarden,
van Goddelijkheid, berustend in het "Ik",
door God, Die leeft in mijn wezen.
In dat weten zal ik geen dood en geen pijn,
geen scheiding of lijden ooit vrezen.